

LPS analīze un pozīcija par nacionālo industriālo politiku un pieejamo finansējumu zaļā kursa investīcijām

Dr.oec. Andra Feldmane

2021.gada 9.februāris

Finansējuma avoti Nacionālās industriālās politikas un zaļā kursa investīcijām

1. Darbības programma Latvijai 2021 -2027 (Primāri Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2027);
2. Taisnīgās pārkārtošanās fonds (Reģionālās politikas pamatnostādnes 2027 un EK uzstādījums primāri kūdras nozares virzībai uz klimatneitralitāti, veicinot pētniecību un inovācijas, kā arī teritoriju rekultivāciju);
3. Atveseļošanās un noturības mehānisms (Reģionālās politikas pamatnostādnes2027, Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2027 (projekts)) ;
4. Eiropas Komisijas programmas (Apvārsnis utt.);
5. Kopējās lauksaimniecības politikas finansējums

Darbības programma Latvijai 2021
-2027

Taisnīgās pārkārtošanās fonds
plānots kā 6.politikas mērķis
Darbības programmā Latvijai un
tāpēc

**līdzfinansējums pēc gala
vienošanās par regulas saturu
sastādīs 15%**

Atveseļošanās un noturības
mehānisms

Līdzfinansējums sastāda 0,0%

LPS identificētais risks saistībā atmaksu ANM un TPF

ANM un Taisnīgas pārkārtošanās fonda finansējums nāk no Next Generation EU instrumenta, kas paredz gan aizdevumus, gan dotācijas. Lai finansētu atveseļošanu, ES aizņemsies finanšu tirgos ar izdevīgākiem noteikumiem nekā daudzas dalībvalstis, un summas sadalīs starp valstīm. EK ir skaidri paziņojusi, ka līdz 2021. gada jūnijam nāks klajā ar priekšlikumiem par ieņēmumu avotiem, kas palīdzēs atmaksāt aizdevumu un būs jauni EK nodokļi:

- i. oglekļa ievēkorekcijas mehānisms (visas pašvaldību SIA un visi komersanti maksās par CO2 pēdu);
- ii. digitālā nodeva;
- iii. ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma.

LPS identificētais risks ir saistībā ar Next Generation EU finansējuma sekām uz tautsaimniecību, jo šī nauda nav par velti un FM būtu primāri jāatbild uz jautājumu kā pēc 7 gadiem Latvija šo naudu atdos, jo aizdevumu ir plānots atmaksāt laika periodā no 2027. līdz 2058. gadam, un tā kā EK piedāvā šīs atmaksas veikt ar jauniem ES mēroga nodokļiem, tad FM ir nepieciešams izrēķināt tā ietekmi uz Latvijas uzņēmējdarbību.

Ekonomikas ministrija

NIP STRATĒGIJAS IETVARS

VIDĒJĀ TERMIŅĀ

PANĀKT PRODUKTIVITĀTES PIEAUGUMĀ BALSTĪTAS EKONOMIKAS STRUKTURĀLĀS IZMAIŅAS PAR LABU ZINĀŠANU IETILPĪGA PREČU UN PAKALPOJUMU EKSPORTA ATTĪSTĪBAI

REZULTĀTS

27 miljardi EUR

EKSPORTA APJOMS 2027.GADĀ

LPS
priekšlikums

NIP RĪCĪBAS VIRZIENI

CILVĒKKAPITĀLS

INOVĀCIJA

BIZNESA VIDE
EKSPORTSPĒJAI

FINANŠU PIEEJAMĪBA

INFRASTRUKTŪRA

Papildināt ar
nacionālas
enerģētikas
ekosistēmu

SASNIEDZAMI REZULTĀTI LĪDZ 2023.GADAM

165 tūkst.

PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA
IESAIŠTĪTO SKAITS

300 miljoni €

PRIVĀTĀ SEKTORA
UZŅĒMUMU IZDEVUMI
PĒTNIECĪBAI UN ATTĪSTĪBAI

30% gadā

EKSPORTA ATBALSTU
SAŅEMOŠO UZŅĒMUMU
EKSPORTA APJOMU PIEAUGUMS

1.3 miljardi €

NOVĒRSTS TIRGUS NEPILNĪBU APJOMS
KREDITĒŠANAS UN GARANTĪJU JOMĀ UN
NODROŠINĀTS 3X LIELĀKS PRIVĀTĀ SEKTORA PLECS

2.2 miljardi € gadā

PUBLISKĀS UN
PRIVĀTĀS INVESTĪCIJAS
INFRASTRUKTŪRĀ

LPS priekšlikums par nacionālu ekosistēmu enerģētikā

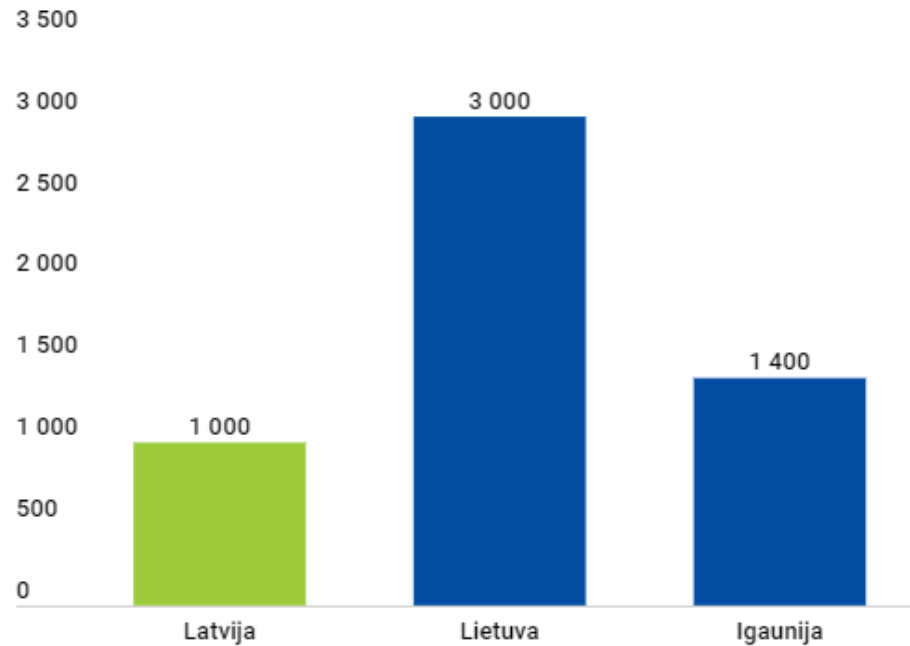
- LPS identificē risku saistībā ar Eiropadome 2020. gada decembrī apstiprināto jauno emisiju samazināšanas mērķrādītāju 2030. gadam, Jāpārskata Nacionālās enerģētikas un klimata plāns 2021- 2030 un tas nozīmē lielākas investīcijas zaļā kursa mērķiem un lielāku nodokļu zaļināšanu, kas nozīmē iedzīvotājiem un uzņēmējiem lielākas izmaksas.
- Izaicinājums uzņēmējiem būs CO2 pēdas aprēķins- parasti tiek ieskaitītas ar transportu, mājokli, pārtiku, patēriņa preču un pakalpojumu radīšanu, lietošanu un utilizāciju (no šūpuļa līdz kapam) saistītās tiešās un netiešās SEG emisijas.
- CO2 samazinājums transportā, Latvija ir apņēmusies pilsētas autobusiem no 2021.gada 2.augusta līdz 2025.gada 31.decembrim ir jānodrošina pāreja, lai 35% ir bezemisiju jeb tīrās degvielas autobusi. Kādā veidā Latvija varēs atteikties no fosilās degvielas, ja vairāk nekā 93% Latvijas autoparka veido ar fosilo degvielu darbināmi transportlīdzekļi, kamēr ar elektrību darbināmi transportlīdzekļi –0,1%.
- EM sadarbībā ar ZM paredz atbalstu biometānam, un tas būtu uztverams kā atbalsts zemnieku saimniecībām kurām beidzas OIK, bet vienlaicīgi risks ka jebkuru saimniecību var likvidēt (piemēram cūku mēris), tāpat jāierēķina ka biogāzes stacijas ir izkaisītas, nelielas un jāierēķina izmaksas lai biometānu aizvestu līdz uzpildes stacijai. Tāpat publiskas uzpildes stacijas izveides izmaksas ir 600 000 euro. Jāņem vērā ka dārgas ir poligona gāzu attīrīšanas iekārtas lai iegūtu biometānu, un pats svarīgākais biometāns ir dārgāks par parasto dabas gāzi un dīzeli.
- SM savukārt savā iepirkumā par tiesību piešķiršanu sabiedriskā transporta pakalpojumiem līdz 2031.gadam paredz priekšroku elektrības un H2 autobusiem (iepirkumā prasība bez CO2, kas ir tikai elektrībai un H2 un nav biometānam).
- Uzstādījumiem ir samazināt CO2 emisijas no enerģijas ražotājiem. Latvija plāno periodam līdz 2030.gadam palielināt AER īpatsvaru elektroenerģijā, lai tas sasniegtu vismaz 60%, tas nozīmē samazināt fosilā (importētā) energoresursa – dabas gāzes apjomu un attīstīt vēju parkus, atbalstīt saules tehnoloģijas un ūdeņraža ražošanu un izmantošanu - H2 parkus. Nepieciešams atbalsts iedzīvotājiem un pašvaldībai.
- Būs jāierēķina cik nākotnē būs jāmaksā nodokļi par 1 tCO2. Prognoze rāda nodokļus sekojošā apjomā 30Eur/tCO2 2030 gadā un pēc tam 50EUR/tCO2 -kas būs jāiekļauj cenā. Lai no tā izvairītos rūpniecības uzņēmumiem ir jāpārkrātojas
- Enerģētiskā kopiena AER jomā

Plānotais atbalsts enerģētikas sektorā NIP ar Darbības programma Latvijai 2021 -2027 finansējumu

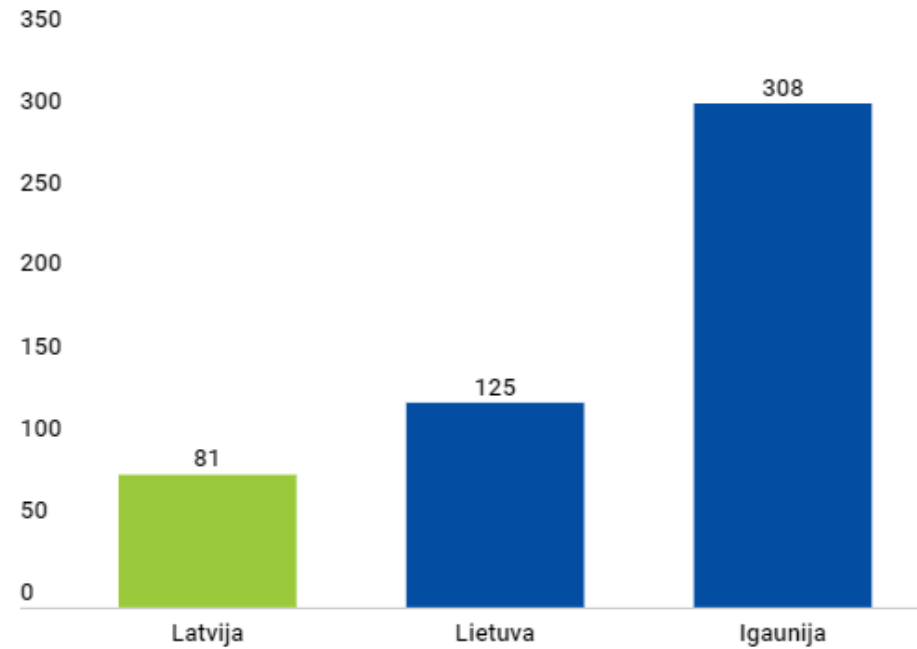
2.UZDEVMS: 4.3.2. Produktivitāti paaugstinošu darbību atbalstīšana privātajā sektorā, atjaunojamo energoresursu, augsto tehnoloģiju pielietošanai tautsaimniecības nozarēs	
Finansējums kopā	251 290 000
<i>12.Ekonomikas ministrija</i>	<i>251 290 000</i>
4.3.2.1. AER izmantošanas elektroenerģijas ražošanā veicināšana****	23 490 000
12.Ekonomikas ministrija	23 490 000
4.3.2.2. AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana lokālajā un individuālajā siltumapgādē un aukstumapgādē****	56 550 000
12.Ekonomikas ministrija	21 750 000
4.3.2.4. Enerģētiskās drošības un neatkarības palielināšana un virzība uz pilnīgu enerģijas tirgu integrāciju.	50 000 000
12.Ekonomikas ministrija	50 000 000
4.3.2.5. Enerģētiskās drošības un neatkarības palielināšana un virzība uz pilnīgu enerģijas tirgu integrāciju.	99 500 000
12.Ekonomikas ministrija	99 500 000

Mobilitāte un transports

Reģistrēto e-mašīnu skaits (CSDD, Regitra.It) (2020)

Elektrouzlādes staciju skaits

975000

ES šobrīd

13 miljoni

ES mērķis 2025

140000

ES šobrīd

1 miljons

ES mērķis 2025

Sociālā atbalsta sistēma un nevienlīdzības mazināšana reģionos

Kā pašvaldības un sabiedriskā pakalpojuma sniedzēji nodrošinās par saprātīgu cenu bērnu pārvādājumus, policiju, soc.dienestu braucienus

	Tradicionālā degviela (dīzelis)	Biomētāns	Elektrība (baterijas)	H2
Jaunas smagās mašīnas iegāde (SA mašīna, autobusi)	150 000	200 000	255 000.0	255 000.0
Uzpildes infrastruktūras izveide	0.0	Lokālā CNG/CBG uzpilde 200 000-400 000 EUR atkarībā no jaudas/mašīnu skaita. Publiskā 500 000 - 600 000 EUR	jauna uzlādes infrastruktūra	jauna uzlādes infrastruktūra
Degvielas cena	0.28-0.32 EUR/km bez PVN, ar akcīzi, pie DD patēriņa kravas auto 40L/100km	0.39-0,45 EUR/km (kravas mašīnai pie CBG patēriņa 50kg/100km) bez PVN un bez akcīzes nodokļa	0,25 eur/km bez PVN un bez akcīzes	0,35 eur/km bez PVN un bez akcīzes
Attālums ko var nobraukt smagā mašīna ar vienu uzlādi	600 km	400 km	150 km	400 km

Alternatīvo degvielu infrastruktūru tehnisko risinājumu iespējas un ekonomiski piemērotākā piedāvājumu sniegšana atbilstoši Latvijas situācijai

*VARAM plāns paredz, ka pa 10 milj.euro tiks iegādāti 30 pašvaldības transporta līdzekļi (skolēnu autobusi) un izveidota to izmantošanai nepieciešamā infrastruktūra.

		Precizētais priekšlikums	21-27 KP aploksne	Kopā	Taisnīgas pārkārtošanās fonds
		RRF garant.			
Klimata pārmaiņas un ilgtspēja		610 500 000	996 284 684		
Izmešu samazināšana transporta sektorā		335 775 000	387 056 475		
Pierīgas Vision plāns – flagship projekts (dzelzceļš un sabiedriskais transports)	SM	295 482 000	368 677 725	664 159 725	
Biometāna ražošanas un izmantošanas sistēma	EM	40 293 000	18 378 750		
VUGD specializēto transportlīdzekļu iegāde (IeM)		20 000 000			
Pašvaldību transporta iegāde (VARAM)		10 000 000			
Lauksaimniecībām un uzņēmumiem nepieciešamā transporta un tehnikas pielāgošana (ZM)		10 293 000			
Biometāna attīstībai finansējums kopā				98 964 750	
Bezizmešu mobilitātes veicināšana pašvaldībās	VARAM				29 030 000

Energoefektivitāte

		Precizētais priekšlikums			
		RRF garant.	21-27 KP aploksne	Kopā	Taisnīgas pārkārtošanās fonds
Energoefektivitāte		183 150 000	478 862 707		
Daudzdzīvokļu mājas	EM	36 630 000	163 125 000	199 755 000	
Valsts ēkas un pilotprojekti vēsturiskas ēkas	EM	36 630 000	120 573 300	157 203 300	
Uzņēmējdarbības energoefektivitāte finanšu instrumenta veidā	EM	80 586 000	119 899 050	200 485 050	
Pašvaldību ēku energoefektivitāte	VARAM	29 304 000	75 265 357	104 569 357	
Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku industriālajās zonās ar augstu energopatēriņu	VARAM				67 740 000

Klimata adaptācijas pasākumi

		Precizētais priekšlikums	21-27 KP aploksne	Kopā
		RRF garant.		
Klimata adaptācijas pasākumi		91 575 000	130 365 502	
Glābšanas dienesti	IeM	36 630 000	76 454 502	113 084 502
Vides adaptācijas pasākumi	ZM	54 945 000	53 911 000	108 856 000
Plūdu riska samazināšanas pasākumi		32 967 000		32 967 000
Meža ekosistēmu noturības un vērtības celšana		21 978 000		21 978 000

Nevienlīdzības mazināšana (ATR reforma)

		Precizētais priekšlikums	21-27 KP aploksne	Kopā
		RRF garant.		
Nevienlīdzības mazināšana (ATR reforma)		330 000 000	583 560 547	
Valsts un reģionālas nozīmes autoceļi*	VARAM	102 300 000	71 748 082	174 048 082
Mājokļu pieejamība reģionos (īres mājokļi)**	EM	42 900 000	82 650 000	125 550 000
Reģionālie industriālie parki (VARAM un EM/LIAA)	VARAM/ EM	82 500 000	132 327 000	214 827 000
Sociālie izaicinājumi un izglītība		102 300 000	296 835 465	
Skolu tīkls (IZM sadarbībā ar VARAM)	IZM	30 690 000	68 277 965	98 967 965
Sociālo pakalpojumu attīstība (LM sadarbībā ar VARAM)	LM	71 610 000	228 557 500	300 167 500

*Kopējā identificētā finansējuma summa, kas nepieciešama autoceļu pārbūvei sastāda 300 milj. EUR, kuras ietvaros varētu atbalstīt līdz pat 877,99 km valsts reģionālo un vietējo autoceļu, kuru pārbūve un atjaunošana ir prioritāra administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai, t.sk. ANM ietvaros pieejamais finansējums ir 102,3 milj. EUR, kas tiks novirzīts autoceļu pārbūvei indikatīvi 299,39 km garumā (prioritāri sakārtojamo autoceļu saraksts pieejams <https://www.varam.gov.lv/lv/investiciju-programma-autocelu-attistibai>)

**Aizdevumu fonds zemu izmaksu īres māju būvniecībai. LPS par kalitatīvu dzīvojamo fondu pašvaldībās ņemot vērā zemo ienākumu līmeni, mājokļu trūkumu vietējās pašvaldībās, augsto izdevumu īpatsvaru mājoklim no ienākumiem.

Ekonomikas transformācija un produktivitātes reforma

		Precizētais priekšlikums	21-27 KP aploksne	Kopā	Taisnīgas pārkārtošanās fonds
		RRF garant.			
Ekonomikas transformācija un produktivitātes reforma		165 000 000	159 028 592		
Inovāciju un privāto investīciju R&D veicināšana (Klasteru programma) *	EM	82 500 000	99 624 354	182 124 354	
Augstskolu pārvaldības reforma, cilvēkresursi	IZM	82 500 000	59 404 238	141 904 238	
Uzņēmējdarbības “zaļināšanas” un produktu attīstības pasākumi	EM				48 390 000
Prasmju attīstības, pilnveides un pārkvalifikācijas piedāvājuma attīstība	IZM/ VARAM				23 230 000
Kūdras nozares klimatneitralitātes veicināšana, veicinot pētniecības un inovāciju aktivitātes, degradēto purvu rekultivāciju	IZM/ VARAM				23 230 000

*Latvijas investīciju un attīstības aģentūra ir atbildīga par nacionāla līmeņa ilgtermiņa stratēģiju izstrādi katrā no RIS3 jomām un klasteriem.

LPS piedāvājums, kas paredz attīstīt “Pašvaldību centru zaļā kursa inovācijām” lai uz pašvaldību, sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja un pašvaldību kapitālsabiedrību infrastruktūras pamata veidotu nacionālo enerģētisko ekosistēmu un tālāk pilnīgu inovāciju pilna cikla atbalstu tika noraidīts.

LPS priekšlikumu attīstīt “Pašvaldību kompetences centru zaļā kursa inovācijām” uz pašvaldību, sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja un pašvaldību kapitālsabiedrību infrastruktūras pamata, kas palīdzētu izveidot pilnīgāku inovāciju ekosistēmu

- Tehnoloģiju attīstība un inovācijām “zaļās” transformācijas jomā, līdzīgi kā digitālās transformācijas jomā nepieciešams izveidot inovāciju atbalsta sistēmu visā Latvijas teritorijā.
- LPS piedāvājums ir veicināt daudzlīmeņu partnerību kā priekšnoteikumu zaļā kursa īstenošanai -paaugstināt vietējo un reģionālo pašvaldību lomu 2030. gada ES programmas mērķu sasniegšanā un īstenošanā. Tas nozīmē dialogu un aktīvas konsultācijas, un šajā partnerības izpratnē pašvaldībām vajadzētu sajūst atbalstu, lai attīstītu projektus ar Latvijas zinātnieku komandām un sazinātos ar dažādām ieinteresētajām pusēm, jo mērķim ir jābūt izveidot spēcīgu un ilgstošu sadarbības platformu pilna cikla inovācijas procesam gan enerģētikā, gan transportā, gan aprites ekonomikā un īpašu uzmanību pievērst zaļās enerģijas industriālām zonām, kas tuvākā laikā būs viena no uzņēmējiem pamatprasībām un svarīgākiem jautājumiem.
- LPS piedāvājums ir piešķirt līdzekļus un palielināt atbalstu, kas veltīts zaļā kursa investīcijām, zaļām industriālām teritorijām un inovāciju attīstībai tieši pašvaldībās un sabiedriskā pakalpojuma sniedzējiem. Nedrīkst veidoties situācija, kad pašvaldības ir spiestas iepirkt trīs reizes dārgākas tehnoloģijas jo ar konkrētu likumu vai MK noteikumu vietējām un reģionālajām pašvaldībām tiek pateikts, ka jāīsteno 2030. gada zaļā kursa mērķi, vienlaicīgi liedzot iespēju ar ES programmām izveidot labvēlīgu institucionālo vidi visos pārvaldes līmeņos.
- LPS piedāvājums ir skatīties uz cilvēkkapitāla saglabāšanu Rīgā (metropoles attīstības potenciāls) un pašvaldībās caur reģionālām inovācijām un nišas pakalpojumiem, kur efektīvi tiktu izmantoti reģionā esošie resursi.
- Ņemot vērā ka pašvaldības un sabiedriskā pakalpojuma sniedzēji atbilst lielā komersanta statusam, kas izejot no valsts atbalsta liedz pieeju IzM pētniecības programmām, lūgums skaidrot LPS priekšlikumu attīstīt “Pašvaldību kompetences centru zaļā kursa inovācijām” uz pašvaldību, sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja un pašvaldību kapitālsabiedrību infrastruktūras pamata, kas palīdzētu izveidot pilnīgāku inovāciju ekosistēmu. Šī būtu darbības programma, kas tiktu īpaši izstrādāta publiskā inovāciju iepirkuma atbalstam